

РОЗДІЛ VIII. КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

УДК 343.98

DOI <https://doi.org/10.26661/2616-9444-2020-4.1-31>

Суб'єкти техніко-криміналістичних досліджень: поняття, ознаки та різновиди

Арешонков В. В.

кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник,

провідний науковий співробітник наукової лабораторії

з проблем протидії злочинності

Навчально-науковий інститут № 1

Національної академії внутрішніх справ

пл. Солом'янська, 1, Київ, Україна

orcid.org/0000-0003-1776-1220

areshonkov@i.ua

Ключові слова:

*криміналістична техніка,
криміналістичні дослідження,
суб'єкти криміналістичних
досліджень, спеціаліст,
експерт.*

Стаття присвячена дослідженню окремих питань, пов'язаних суб'єктами техніко-криміналістичних досліджень, які здійснюють вивчення матеріальних об'єктів у ході досудового розслідування кримінальних правопорушень. У ній визначено основні ознаки суб'єктів техніко-криміналістичних досліджень, сформульовано визначення поняття суб'єкта досліджень даної категорії, надано характеристику різновидів таких суб'єктів, а також наведені рекомендації з удосконалення законодавчо закріплених визначень понять окремих суб'єктів техніко-криміналістичних досліджень, а саме «спеціаліста» та «експерта». У статті визначено, що для визнання суб'єктом техніко-криміналістичних досліджень особа повинна відповідати таким ознакам, як: мати спеціальні криміналістичні знання; мати навички використання техніко-криміналістичних засобів; спрямовувати свої знання та навички на вивчення об'єктів із метою отримання криміналістичнозначущої інформації (виявлення її джерел); відповідати встановленим нормативним вимогам; бути неупередженим та незалежним від сторін кримінального провадження (за винятком, коли вона сама належить до сторони обвинувачення). На основі цих ознак запропоновано авторське визначення суб'єктів техніко-криміналістичних досліджень, а саме особа, яка відповідає встановленим нормативним вимогам, є неупередженою та незалежною від сторін кримінального провадження (за винятком, коли вона сама належить до сторони обвинувачення), має спеціальні криміналістичні знання та навички використання техніко-криміналістичних засобів, які використовує для дослідження об'єктів матеріального світу з метою отримання криміналістично значущої інформації. Окрім цього, наголошується на тому, що відносно такої характеристики суб'єктів техніко-криміналістичних досліджень як незалежність, а відповідно і похідної від неї – неупередженості, на сьогодні існують певні проблеми, які потребують свого правового та організаційного вирішення, оскільки саме від даних характеристик наряду залежать повнота, всебічність та, головне, об'єктивність результатів таких досліджень. Визначено, що на сьогодні суб'єкти

техніко-криміналістичних досліджень законодавчо розподілені на дві групи: ті, що проводять доекспертні дослідження; ті, що проводять експертні дослідження.

Subjects of technical-criminal research: concepts, signs and varieties

Areshonkov V. V.

*Candidate of Law, Senior Researcher;
Leading Researcher at the Scientific Laboratory
on the Problems of Combating Crime
Educational and Scientific Institute № 1
of the National Academy of Internal Affairs
Solomyanska sq., 1, Kyiv, Ukraine
orcid.org/0000-0003-1776-1220
areshonkov@i.ua*

Key words:

forensic technique, forensic research, subjects of forensic research, specialist, expert.

The article is devoted to the study of certain issues related to the subjects of technical-forensic research, which carry out the study of material objects in the course of pre-trial investigation of criminal offenses. It identifies the main features of the subjects of technical-forensic research, formulates the definition of the subject of research in this category, provides a description of the varieties of such subjects, as well as recommendations for improving the statutory definitions of individual subjects of technical-forensic research, namely, “specialist” and “expert”. The article stipulates that in order to be recognized as a subject of technical-forensic research, a person must meet such criteria as: to have special forensic knowledge; have the skills to use forensic tools; direct their knowledge and skills to the study of objects in order to obtain forensic information (identification of its sources); meet the established regulatory requirements; be impartial and independent of the parties to the criminal proceedings (except when she herself belongs to the prosecution). Based on these features, the author’s definition of the subjects of technical-forensic research is proposed, namely, a person who meets the established regulatory requirements, is impartial and independent of the parties to criminal proceedings (except when he belongs to the prosecution), has special forensic knowledge and skills of using forensic tools, which he uses to study the objects of the material world in order to obtain forensic information. In addition, it is emphasized that regarding such a characteristic of the subjects of technical-forensic research as independence, and consequently derived from it – impartiality, today there are certain problems that need their legal and organizational solution, because it is from these characteristics directly depend completeness, comprehensiveness and, most importantly, objectivity of the results of such studies. It is determined that today the subjects of technical-forensic research are legally divided into two groups: those conducting pre-expert research; those conducting expert research.

Вступ. Одним із завдань досудового розслідування є повне та всебічне з’ясування обставин кримінального правопорушення. Означене завдання може бути вирішене в результаті проведення техніко-криміналістичних досліджень, тобто шляхом вивчення матеріальних об’єктів з використанням спеціальних криміналістичних знань та техніко-криміналістичних засобів із метою отримання

інформації або виявлення її джерел щодо розслідуваних кримінальних правопорушень.

Тому особливої актуальності набуває всебічне та ґрунтовне наукове опрацювання складових частин техніко-криміналістичних досліджень, зокрема об’єктів та предмету таких досліджень, їх різновидів, методів, способів, суб’єктів тощо. Останні, на нашу думку, є центральною ланкою

техніко-криміналістичних досліджень, оскільки від їх характеристики, прав, обов'язків, відповідальності, наявності спеціальних криміналістичних знань та вмінь користуватися криміналістичною технікою залежить як зміст вказаних досліджень, так і їх результати – доказова база у кримінальному провадженні.

Аналіз останніх джерел і публікацій. Різним аспектам проблематики, пов'язаної суб'єктами техніко-криміналістичних досліджень присвячені роботи Р.С. Белкіна, А.І. Вінберга, І.О. Ієрусалимова, А.В. Іщенко, А.А. Патики, І.В. Пирога, В.А. Снеткова, Н.В. Терзієва, Н.М. Ткаченко, В.Ю. Шепітька, В.В. Юсупова та інші.

Аналіз наукових праць наведених авторів свідчить, що вітчизняними та зарубіжними вченими досить детально висвітлені окремі різновиди доекспертних та експертних техніко-криміналістичних досліджень, їх форми, методи і способи. Водночас питання визначення суб'єктів цього процесу, виділення їхніх ознак не знайшли свого відображення. Потреба ретельного вивчення означених теоретичних та практичних проблем зумовлює актуальність даного наукового дослідження.

Мета дослідження. З огляду на зазначене вище метою даної статті є визначення ознак суб'єктів техніко-криміналістичних досліджень, формулювання визначення поняття суб'єкта досліджень даної категорії, характеристика їх різновидів, атакожнадання рекомендацій удосконалення законодавчо закріплених визначень понять окремих суб'єктів техніко-криміналістичних досліджень.

Виклад основного матеріалу дослідження. Із запропонованої нами дефініції «техніко-криміналістичних досліджень», а саме як «вивчення матеріальних об'єктів з метою отримання інформації або виявлення її джерел, яке здійснюється в ході розслідування кримінальних правопорушень, суб'єктом, який володіє спеціальними знаннями, уміннями та навичками та який правомочний на виконання відповідних досліджень», логічно випливає, що для визнання суб'єктом техніко-криміналістичного дослідження особа повинна, як мінімум, відповідати таким ознакам:

- 1) по-перше, бути учасником розслідування кримінального правопорушення;
- 2) по-друге, спрямовувати свою діяльність на отримання криміналістичнозначущої інформації (виявлення її джерел).

Вказані ознаки мають загальний характер і можуть бути застосовані не лише до кожного суб'єкта техніко-криміналістичних досліджень, а до багатьох учасників досудового розслідування.

З аналізу змісту Кримінально процесуального кодексу України (далі – КПК України), а також вимог підзаконних нормативно-правових актів випливає, що до переліку осіб, які можуть здійс-

нювати техніко-криміналістичне дослідження, слід віднести: детектива, слідчого, слідчого-криміналіста, інспектора-криміналіста, техника-криміналіста, керівника та інспектора сектору техніко-криміналістичного забезпечення слідчих (розшукових) дій, оперативного працівника, спеціаліста Науково-дослідного експертно-криміналістичного центру, експерта тощо.

Окремими науковцями пропонується більш широке визначення кола суб'єктів аналізованої діяльності. Так, В. А. Снетков вказує, що методологічно суб'єктом криміналістичної діагностики може бути будь-яка особа: як обізнана та така, що володіє необхідними спеціальними знаннями, методикою, вміннями та навичками такої діагностики (наприклад, співробітники експертно-криміналістичних підрозділів, які залучаються до участі у розслідуванні у якості експертів чи спеціалістів), так і необізнана (суд, слідчий, оперативник, підозрюваний, обвинувачений, свідок тощо) [1, с. 10]. Б.О. Павлишин, розглядаючи суб'єктів техніко-криміналістичного забезпечення розслідування, виділяє серед них адвоката-захисника. На обґрунтування своєї позиції вчений вказує, що розробки криміналістики стосовно технічних засобів, практично без додаткової переробки можуть використовуватися адвокатами-захисниками. Більше того, їх застосування слугує всебічному, об'єктивному і повному збиранню й дослідженню доказів [2, с. 11].

На наш погляд, наведені позиції В.А. Снеткова та Б.О. Павлишина разом з їх обґрунтуванням є свідомим ігноруванням вченими самої сутності суб'єкта техніко-криміналістичного дослідження (забезпечення, діагностики) та запереченням властивостей, які відрізняють його від інших учасників процесу. Йдеться, в першу чергу, про наявність спеціальних криміналістичних знань та вмінь використовувати засоби криміналістичної техніки.

За відсутності вказаних ознак сподіватися на ефективність процесу техніко-криміналістичного дослідження та його результатів неможливо. У зв'язку із цим вважаємо, що адвокат-захисник не може бути включений до кола суб'єктів техніко-криміналістичного дослідження, так само як і суд, підозрюваний, обвинувачений, свідок та інші особи, які не мають спеціальних криміналістичних знань та вмінь щодо застосування криміналістичної техніки.

Отже, невід'ємними спеціальними ознаками суб'єктів техніко-криміналістичних досліджень є володіння ними спеціальними криміналістичними знаннями, а також володіння ними навичками і вміннями використання техніко-криміналістичних засобів.

Саме за останньою ознакою не можна вважати суб'єктами техніко-криміналістичних досліджень спеціалізовані державні установи, які, на

думку Н.М. Ткаченко, відносяться до суб'єктів судово-експертної діяльності [3, с. 16]. Хоча проведення криміналістичних експертиз, які є різновидом техніко-криміналістичних досліджень, у цілому є частиною судово-експертної діяльності, проте такі дослідження проводять не установи, а безпосередньо експерти, які і володіють спеціальними знаннями і навичками. Тому по відношенню до нашого дослідження установи як такі до суб'єктів техніко-криміналістичних досліджень не відносяться.

Для визначення інших спеціальних ознак розглянемо суб'єктів техніко-криміналістичних досліджень, передбачених у законодавстві України, а саме у КПК України та Законі України «Про судову експертизу». За логікою законодавця експертний вид техніко-криміналістичних досліджень проводиться виключно експертами, доекспертний – спеціалістами.

У частині 1 ст. 71 КПК України передбачено, що спеціалістом у кримінальному провадженні є особа, яка володіє спеціальними знаннями та навичками і може надавати консультації та висновки під час досудового розслідування і судового розгляду з питань, що потребують відповідних спеціальних знань і навичок [4].

Таким чином, законодавець до ознак спеціаліста, окрім спеціальних знань, відносить також «можливість надання консультації та висновків з питань, що потребують спеціальних знань». У такому разі, на наш погляд, виникає питання, а хто визначає, чи може спеціаліст надавати консультацію чи висновок у конкретній ситуації та як саме це відбувається? Оскільки дана частина статті не містить критеріїв або процедури надання такої можливості, відповідно, трактовка «може надавати» може розумітися досить широко. Ми вважаємо, що було б краще зазначити не про «можливість», а про сам факт залучення певною стороною кримінального провадження або судом.

Широке трактування положень цього визначення стосується також відсутності конкретизації щодо напряму спеціальних знань, оскільки це категорія досить широка. На наш погляд, було б доречніше зазначити, що питання, з яких спеціаліст надає консультації та висновки, не повинні виходити за межі її компетенції.

Стосовно іншого суб'єкта техніко-криміналістичних досліджень, а саме експерта, то у частині 1 ст. 69 КПК України наводиться його визначення із чіткими критеріями, яким ця особа повинна відповідати [4]. Це, по-перше, володіння науковими, технічними або іншими спеціальними знаннями, по-друге, вона повинна мати право на проведення експертизи відповідно до Закону України «Про судову експертизу», по-третє, їй повинно бути доручено проведення дослідження

та надання висновку з питань, які виникають під час кримінального провадження та стосуються сфери її знань.

Аналіз закладених у дану норму положень дає підстави висловити деякі уточнення та доповнення, а саме:

1) слова «має право відповідно до Закону України «Про судову експертизу» на проведення експертизи» пропонується замінити на такі: «відповідає вимогам, передбаченим Законом України «Про судову експертизу»», оскільки тут мова йде про критерії, яким повинен відповідати експерт, а не про його права, які теж передбачені у вказаному Законі України;

2) слова «і якій доручено» пропонується продовжити наступними: «чи є домовленість провести дослідження». Це пояснюється тим, що у ст. 93 чинного КПК України законодавець окрім сторони обвинувачення дозволив здійснювати збирання доказів стороні захисту та потерпілому. Та якщо сторона обвинувачення може доручити проведення експертизи, то сторона захисту та потерпілий отримують висновок експерта на договірній основі, тобто за домовленістю або на замовлення;

3) замінити слова «що містять відомості про обставини вчинення кримінального правопорушення» на такі: «що відносяться або можуть відноситись до вчиненого кримінального правопорушення». Необхідність їх заміни пояснюється тим, що на момент призначення експертизи не завжди відомо чи будуть містити надані об'єкти певні відомості про обставини правопорушення, чи ні. Фактично це буде ясно тільки після проведення дослідження. Окрім цього, об'єкти можуть містити інформацію не тільки про обставини вчинення кримінального правопорушення у криміналістичному розумінні цього поняття;

4) замінити слова «стосуються сфери їх знань» словами «не виходять за межі його компетенції», оскільки існують знання, які так чи інакше стосуються певних сфер науки чи техніки, так звані «суміжні знання», однак у яких експерт може бути повністю і не компетентним.

З урахуванням наведених нами загальних та спеціальних ознак суб'єкта та положень принципу змагальності сторін розробка заходів з підвищення ефективності техніко-криміналістичного дослідження вимагає надання відповіді на питання про те, яку сторону представляє суб'єкт техніко-криміналістичного дослідження – захисту чи обвинувачення, що також є окремою характеристикою суб'єктів техніко-криміналістичних досліджень.

Для цього розглянемо окремо техніко-криміналістичні дослідження доекспертного та експертного видів. Так, розглядаючи доекспертні підвиди техніко-криміналістичних досліджень слід вказати, що пошук об'єктів, їх огляд, попе-

редне дослідження об'єкту в ході слідчої (розшукової) дії може здійснюватися прокурором, слідчим, слідчим-криміналістом, детективом, спеціалістом, залученим стороною захисту, інспектором-криміналістом, в тому числі техніком-криміналістом та керівником (інспектором) сектору техніко-криміналістичного забезпечення слідчих дій, працівником оперативного підрозділу, працівником Експертної служби МВС України у складі спеціалізованої пересувної лабораторії (далі – працівник ЕС) тощо.

Відповідно до глави 3 «Суд, сторони та інші учасники кримінального провадження» КПК України прокурор, орган досудового розслідування, слідчий, в тому числі слідчий-криміналіст, детектив та оперативний працівник віднесені до сторони обвинувачення, а експерт та спеціаліст, в тому числі інспектор-криміналіст, працівник Експертної служби, спеціаліст, залучений стороною захисту, – до інших учасників кримінального провадження [4].

Віднесення експерта та спеціаліста (інспектора-криміналіста та працівника Експертної служби) до категорії «інші учасники кримінального провадження», згідно з нормами КПК України, вказує на їх відокремленість від сторін кримінального провадження, а значить повинна визначати їх незалежність від будь-кого у кримінальному провадженні. Водночас заборона перебувати у службовій або іншій залежності від сторін кримінального провадження визначена тільки для експерта (ч. 2 ст. 71 КПК України). Щодо спеціаліста закон такої вимоги не містить.

Підтвердження наших міркувань міститься і у п. 2 розділу IX «Інспектор-криміналіст (технік-криміналіст)» Положення про органи досудового розслідування, затвердженого наказом МВС України від 06.07.2015 № 570, згідно з яким інспектор-криміналіст (технік-криміналіст) у своїй діяльності безпосередньо підпорядковується та підзвітний начальникові органу досудового розслідування. У разі утворення у складі органу досудового розслідування підрозділу техніко-криміналістичного забезпечення слідчих (розшукових) дій керівник цього підрозділу підпорядковується безпосередньо начальникові органу досудового розслідування [5].

Таким чином, підзаконним нормативно-правовим актом встановлено такий формат взаємодії між органом досудового розслідування та спеціалістами (інспектором-криміналістом, працівником Експертної служби), за якого останні фактично позбавлені незалежності, а відповідно й об'єктивності під час здійснення діяльності з пошуку, виявлення та попереднього дослідження об'єктів. Натомість результати, отримані внаслідок застосування спеціалістами криміналістичної техніки

та власних криміналістичні знань, спрямовуються на реалізацію інтересів конкретної сторони кримінального провадження – обвинувачення.

З огляду на те, що за приписами КПК України спеціаліст не належить до жодної із сторін кримінального провадження (п. 19 ч. 1 ст. 3), а охоплюється законодавчим словосполученням «інші учасники кримінального провадження», практика обвинувального ухилю діяльності спеціаліста під час доекспертних техніко-криміналістичних досліджень є такою, що протирічить зазначеним приписам законодавства та негативно відображається на всебічності та об'єктивності досудового розслідування.

Для забезпечення принципу незалежності спеціаліста від сторони обвинувачення у перебігу здійснення доекспертних техніко-криміналістичних досліджень та приведення практики до вимог процесуального законодавства пропонуємо вивести інспекторів-криміналістів (техніків-криміналістів) із системи Національної поліції за аналогією із експертною службою або ж принаймні із прямого підпорядкування органам досудового розслідування.

Окрім того, для забезпечення незалежності та неупередженості спеціаліста на зайвим буде доповнення до ст. 71 КПК України положенням такого змісту: *«Не можуть бути спеціалістами особи, які перебувають у службовій або іншій залежності від сторін кримінального провадження».*

Відносно таких суб'єктів техніко-криміналістичних досліджень, як експерти, у ч. 2 ст. 69 діючого КПК передбачається, що не можуть бути експертами особи, які перебувають у службовій або іншій залежності від сторін кримінального провадження або потерпілого. У порівнянні із положеннями попереднього кодексу цей перелік був розширений, оскільки у відповідності зі ст. 75 заборонялася службова залежність тільки від обвинуваченого чи потерпілого.

У цілому нововведена норма є абсолютно справедливою, однак на сьогодні в нормативно-правових актах існують певні суперечності, які, на наш погляд, потребують свого вирішення.

У даному випадку протиріччя існує між згаданим положенням ст. 69 КПК України про заборону службової залежності, а також Законом України «Про судову експертизу», у якому в ст. 3 зазначено, що судово-експертна діяльність здійснюється у тому числі на принципі незалежності, з одного боку, та указами Президента України, якими затверджується організаційна структура Служби безпеки України та Державного бюро розслідувань, з іншого. Даними указами у структурі згаданих підрозділів передбачені експертні підрозділи, а саме Український науково-дослідний інститут спеціальної техніки та судових

експертиз Служби безпеки України [6] та Науково-дослідний інститут судових експертиз Державного бюро розслідувань [7]. Що і суперечить, на наш погляд, положенням КПК України та Закону України «Про судову експертизу».

Ми вважаємо, що це питання може бути вирішено шляхом переведення судових експертів різних відомств у підпорядкування Міністерства юстиції України за прикладом таких країн, як Нідерланди, Португалія та інших [8, с. 130], про що, до речі, в Україні вже досить давно ведуться дискусії, або ж створенням окремої державної експертної структури за прикладом Грузії (Державна судово-експертна служба), Киргизії (Національне бюро судової експертизи) та деяких інших країн.

Отже, можна дійти висновку, що, незважаючи на законодавчо відокремлене положення спеціаліста та нормативно визначену незалежність експерта у кримінальному провадженні, аналіз законодавства та судово-слідчої практики показує, що вказані особи, проводячи техніко-криміналістичне дослідження, як правило, прямо або опосередковано залежні від сторони обвинувачення. Таким чином, фактично (за деякими винятками) весь процес техніко-криміналістичних досліджень, який здійснюється на досудовому слідстві – пошук об'єктів у ході слідчої (розшукової) дії, їх огляд, попереднє дослідження об'єктів, перевірка об'єктів за криміналістичними обліками, а також проведення експертизи – організовується, забезпечується та здійснюється стороною обвинувачення або за її ініціативи, що, у свою чергу, і визначає орієнтацію результатів такої діяльності. Це може негативно позначатися на всебічності та об'єктивності здійснення техніко-криміналістичних досліджень, а відтак – на якості досудового розслідування. Тому залежність спеціаліста та експерта від сторони обвинувачення під час техніко-криміналістичних досліджень має бути усунена вищезазначеними способами.

Висновки з даного дослідження. Підсумовуючи вищезазначене, можна зробити такі висновки.

1. Для визнання суб'єктом техніко-криміналістичних досліджень особа повинна відповідати таким ознакам:

- 1) мати спеціальні криміналістичні знання;
- 2) мати навички використання техніко-криміналістичних засобів;
- 3) спрямовувати свої знання та навички на вивчення об'єктів з метою отримання криміналістично значущої інформації (виявлення її джерел);
- 4) відповідати встановленим нормативним вимогам;
- 5) бути неупередженим та незалежним від сторін кримінального провадження (за винятком, коли вона сама належить до сторони обвинувачення).

2. Виходячи із зазначених ознак, суб'єкт техніко-криміналістичного дослідження – це особа, яка відповідає встановленим нормативним вимогам, є неупередженою та незалежною від сторін кримінального провадження (за винятком, коли вона сама належить до сторони обвинувачення), має спеціальні криміналістичні знання та навички використання техніко-криміналістичних засобів, які використовує для дослідження об'єктів матеріального світу з метою отримання криміналістично значущої інформації.

Відносно такої характеристики суб'єктів техніко-криміналістичних досліджень, як незалежність, а відповідно і похідної від неї – неупередженості, сьогодні існують певні проблеми, які потребують свого правового та організаційного вирішення, оскільки саме від даних характеристик напряму залежать повнота, всебічність та, головне, об'єктивність результатів таких досліджень.

3. Пропонується ч. 1 ст. 71 КПК України викласти в такій редакції: «Спеціалістом у кримінальному провадженні є особа, яка володіє спеціальними знаннями та навичками і відповідним чином залучена для надання консультації та висновка під час досудового розслідування і судового розгляду з питань, що потребують відповідних спеціальних знань і навичок та які знаходяться у межах її компетенції.» Відповідно ч. 1 ст. 69 КПК України «Експертом у кримінальному провадженні є особа, яка володіє науковими, технічними або іншими спеціальними знаннями, відповідає вимогам, передбаченим Законом України «Про судову експертизу» і якій доручено (чи є домовленість) провести дослідження об'єктів, явищ і процесів, що відносяться або можуть відноситись до вчиненого кримінального правопорушення, та дати висновок з питань, які виникають під час кримінального провадження і не виходять за межі його компетенції».

4. Сьогодні суб'єкти техніко-криміналістичних досліджень законодавчо розподілені на дві групи:

1) ті, що проводять доекспертні дослідження – пошук об'єкта, огляд об'єкта, його попереднє дослідження в ході слідчої (розшукової) дії, перевірка об'єкта за криміналістичними обліками) – слідчий, слідчий-криміналіст, детектив, спеціаліст, залучений стороною захисту, інспектор-криміналіст, в тому числі технік-криміналіст та керівник (інспектор) сектору техніко-криміналістичного забезпечення слідчих дій, працівник оперативного підрозділу, працівник Експертної служби МВС України у складі спеціалізованої пересувної лабораторії;

2) ті, що проводять експертні дослідження, – експерти.

Література

1. Снетков В.А. Криминалистическая диагностика в деятельности экспертно-криминалистических подразделений МВД России по применению экспертно-криминалистических методов и средств : учебное пособие. Москва : ЭКЦ МВД России, 1998. 40 с.
2. Павлишин Б.О. Техніко-криміналістичне забезпечення досудового розслідування вбивств : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2018. 22 с.
3. Ткаченко Н.М. Суб'єкти судово-експертної діяльності в сучасній системі експертного забезпечення кримінального провадження : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2017. 20 с.
4. Кримінально процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI (*Відомості Верховної Ради України* (ВВР), 2013, № 9-10, № 11-12, № 13, ст.88) / *Верховна Рада України*. Офіційний сайт. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 15.10.2020).
5. Положення про слідчі підрозділи Національної поліції України, затверджене наказом МВС України від 06.07.2015 № 570 // *Верховна Рада України*. Офіційний сайт. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17#Text> (дата звернення: 15.10.2020).
6. Указ Президента України «Питання Служби безпеки України» від 27.12.2005 № 1860/2005 // *Верховна Рада України*. Офіційний сайт. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1860/2005#n13> (дата звернення: 15.10.2020).
7. Указ Президента України «Про затвердження організаційної структури Державного бюро розслідувань» від 05.02.2020 № 41/2020 // Президент України. Офіційне інтернет-представництво. URL : <https://www.president.gov.ua/documents/412020-32269> (дата звернення: 15.10.2020).
8. Гузела М., Канцір В. Зарубіжний досвід організації судово-експертної діяльності в процесі здійснення кримінального переслідування. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Юридичні науки. 2018. Вип. 20. С. 129–135.

References

1. Snetkov V.A. Kriminalisticheskaya diagnostika v deyatelnosti ekspertno-kriminalisticheskikh podrazdeleniy MVD Rossii po primeneniyu ekspertno-kriminalisticheskikh metodov i sredstv: Uchebnoe posobie. [Forensic diagnostics in the activities of the forensic departments of the Ministry of Internal Affairs of Russia on the use of forensic methods and tools: Textbook]. M.: EKTs MVD Rossii, 1998. [in Russian]
2. Pavlyshyn B.O. Tekhniko-kryminalistychnе zabezpechennia dosudovoho rozsliduvannia vbyvstv : avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.09 [Technical and forensic support of pre-trial investigation of murders (PhD in Law)]. Kyiv, 2018. [in Ukrainian]
3. Tkachenko N. M. Subiekty sudovo-ekspertnoi diialnosti v suchasniy systemi ekspertnoho zabezpechennia kryminalnoho provadzhennia : avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.09. [Subjects of forensic activity in the modern system of expert support of criminal proceedings (PhD in Law)]. Kharkiv, 2017. [in Ukrainian]
4. Kryminalno protsesualnyi kodeks Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 13.04.2012 № 4651-VI. [Criminal Procedure Code of Ukraine: Law of Ukraine dd. 13.04.2012 № 4651-VI] (Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR), 2013, № 9-10, № 11-12, № 13, st.88) // Verkhovna Rada Ukrainy. Ofitsiyniy sait. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (data zvernennia 15.10.2020). [in Ukrainian]
5. Polozhennia pro slidchi pidrozdily Natsionalnoi politsii Ukrainy, zatverdzhene nakazom MVS Ukrainy vid 06.07.2015 № 570 [Regulations on investigative units of the National Police of Ukraine] // Verkhovna Rada Ukrainy. Ofitsiyniy sait. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17#Text> (data zvernennia 15.10.2020). [in Ukrainian]
6. Ukaz Prezydenta Ukrainy «Pytannia Sluzhby bezpeky Ukrainy» vid 27.12.2005 №1860/2005 [Questions of the Security Service of Ukraine] // Verkhovna Rada Ukrainy. Ofitsiyniy sait. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1860/2005#n13> (data zvernennia 15.10.2020). [in Ukrainian]
7. Ukaz Prezydenta Ukrainy «Pro zatverdzhennia orhanizatsiinoi struktury Derzhavnoho biuro rozsliduvan» vid 05.02.2020 № 41/2020 [On approval of the organizational structure of the State Bureau of Investigation] // Prezydent Ukrainy. Ofitsiine internet-predstavnytstvo. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/412020-32269> (data zvernennia 15.10.2020). [in Ukrainian]
8. Huzela M., Kantsir V. Zarubizhnyi dosvid orhanizatsii sudovo-ekspertnoi diialnosti v protsesi zdiisnennia kryminalnoho peresliduvannia [Foreign experience in the organization of forensic activities in the process of criminal prosecution]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika»*. Yurydychni nauky. 2018. Vyp. 20. [in Ukrainian]